

Stichting Van De Arbeid
t.a.v. drs. J.M.A. Mooren
Postbus 90405
2509 LK DEN HAAG

O N D E R
O C S U M
L T U U R
N E T E M
S C H A P

13 JUNI 2008

Ons kenmerk
BVE/I&I/14892

Uw brief van
20 juli 2007

Uw kenmerk
S.A.07.053.97 CL/JS

Onderwerp
Servicedocument stages in het mbo

Geachte mevrouw Mooren,

In uw brief van 20 juli jl. hebt u mij verzocht een aantal knelpunten op te pakken en hiervoor naar een oplossing te zoeken. Hierbij stuur ik mijn reactie. Mijn excuses voor de vertraging.

U geeft aan dat u verwacht dat door het wegnemen van belemmeringen potentiële leerbedrijven zich wellicht eerder zullen aanmelden, wat ten goede zou komen aan het aantal stageplaatsen. Daarnaast spreekt u de verwachting uit dat hierdoor bedrijven die al leerbedrijf zijn zich niet zullen terugtrekken omdat er teveel van hen wordt gevraagd. Met name in het midden- en kleinbedrijf zijn volgens u stageplaatsen hard nodig en juist daar wordt de uitvoering van wet- en regelgeving ten aanzien van stagiairs als belemmerend ervaren. U pleit voor het wegnemen van belemmerende wet- en regelgeving en vraagt om aanpassingen op een aantal terreinen. Hieronder zal ik apart op elk van deze gebieden ingaan.

Vergoedingen en loonbelasting, premies werknemersverzekeringen en Zorgverzekeringswet

Uw verzoek: De vergoeding voor stagiairs tot een bepaald bedrag vrij te stellen van de afdracht loonbelasting en premies. Partijen denken aan een bedrag van maximaal € 250,00 per maand, zoals ook bij de vrijwilligersvergoeding gebruikelijk is.

Het door u gedane verzoek van het buiten de loonheffingen laten van stagevergoedingen tot bijvoorbeeld € 250,00 per maand, klinkt sympathiek. Toch zal ik uw voorstel tot een algemene vrijstelling bij een beloning tot een bepaald bedrag niet overnemen. In uw brief verwijst u naar de regeling voor vrijwilligers. Deze regeling vormt echter een uitzondering op de algemene regels voor personen die tegen een beloning werkzaam zijn bij een werkgever. Deze uitzondering is gerechtvaardigd doordat de onbelaste vergoeding in de vrijwilligersregeling het karakter van een onkostenvergoeding heeft. Bij stagiairs is de werkgever in het algemeen bereid een vergoeding voor de verrichte werkzaamheden te geven. Deze vergoeding heeft een ander karakter dan die bij de

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Rijnstraat 50, Postbus 16375, 2500 BJ Den Haag T +31-70-412 3456 F +31-70-412 3450 W www.minocw.nl
Contactpersoon: D.T.M. Satijn T +31-70-412 2426 IPC 2150 d.t.m.satijn@minocw.nl

vrijwilligersregeling. Een aparte positie van de stagiair ten opzichte van de positie van andere werknemers met laagbetaald werk of ten opzichte van de werknemer die slechts enkele uren per maand werkt, is wat betreft de vrijstelling van afdracht dan ook niet wenselijk. Ook vanuit het oogpunt van de administratieve lasten is dit niet wenselijk. Er zal dan namelijk getoetst en aangetoond moeten worden dat iemand stagiair is.

Wat betreft de onduidelijkheid in de praktijk en de administratieve lasten het volgende. Indien de werkzaamheden worden verricht in het kader van een dienstbetrekking, verschilt de stagiair niet van een andere werknemer. Indien de werkzaamheden in het kader van een opleiding om vakbekwaamheid te verwerven worden verricht tegen een beloning, maar niet in een dienstbetrekking, dan wordt de arbeidsverhouding met een dienstbetrekking gelijkgesteld. Indien werkgevers onduidelijkheid ervaren bij de beoordeling van de arbeidsverhouding, kunnen zij de Belastingdienst hierover om een beslissing vragen. In voorlichting over de rechtspositie van stagiairs kan daaraan meer aandacht worden besteed. De administratieve lasten voor stagiairs die in een dienstbetrekking dan wel gelijkgestelde arbeidsverhouding werkzaam zijn, verschillen niet van die voor andere werknemers die voor korte of langere tijd werkzaam zijn voor een werkgever. Ingeval van een dienstbetrekking of daarmee gelijkgestelde arbeidsverhouding moeten loonheffing en inkomensafhankelijke bijdrage ZVW worden afgedragen, met inachtneming van de loonheffingskorting. Bij een echte dienstbetrekking moeten ook premies voor de werknemersverzekeringen worden afgedragen.

Op dit moment wordt de bestaande regeling met betrekking tot de verzekeringsplicht van stagiairs die niet in dienstbetrekking werken bestudeerd.

Wajong

Uw verzoek: De Wajong van toepassing verklaren op iedereen die als studerend wordt aangemerkt in de zin van de Wajong.

In uw brief geeft u aan dat de toepassing van de Wajong problemen oplevert. Werkgevers zouden huiverig zijn om jongeren die een half jaar geen onderwijs hebben gevolgd een stageplaats aan te bieden, omdat zij daarom geen recht op Wajong zouden hebben.

Wettelijk is geregeld dat de jongere die na zijn 17^e jaar arbeidsongeschikt wordt, alleen behoort tot de doelgroep van de Wajong als hij in het jaar voorafgaand aan het intreden van de arbeidsongeschiktheid ten minste zes maanden studerend was. Deze zes maanden hoeven niet aaneengesloten te zijn. Afhankelijk van de duur van de onderbreking van de studie en het moment waarop de stage aanvangt na start van de studie, kan de jongere dus al direct bij aanvang van de stage tot uiterlijk zes maanden na aanvang van de stage onder de doelgroep vallen.

De gedachte achter de zes maanden is dat er sprake moet zijn geweest van een studie van enige omvang, ook in verband met mogelijk oneigenlijk gebruik. De uitkering kan worden verstrekt indien de jongere ten gevolge van arbeidsongeschiktheid geen inkomsten kan verwerven. Het kabinet heeft op 28 september 2007 zijn standpunt aan de Tweede Kamer gestuurd over participatie van jongeren met

beperkingen. Het kabinet wil jongeren die benutbare mogelijkheden hebben meer uitzicht bieden op werk en actieve deelname aan de samenleving. Daarom wil het kabinet over een breed front langs drie lijnen actie ondernemen, gericht op preventie en gerichte voorbereiding op participatie in de (voor)schoolse fase, verbetering van de overgang van school naar werk en versterking van de activering van Wajonggerechtigden. Verschillende maatregelen worden in hun samenhang bezien om middelen effectief in te zetten.

Zoals hierna uitgebreider behandeld, zijn de aansprakelijkheidsregels van toepassing ongeacht of de stagiair een beroep kan doen op een Wajonguitkering. De financiële gevolgen van een arbeidsongeval voor de werkgever zijn niet afhankelijk van het al dan niet Wajonggerechtigd zijn van de stagiair.

Aansprakelijkheid

Uw verzoek: Nagaan hoe het gesteld is met de regelgeving rond aansprakelijkheid en vervolgens bezien bij wie van de betrokken partijen het beste de verantwoordelijkheid van de aansprakelijkheid kan worden belegd.

De diversiteit aan contractbepalingen rondom stage maakt het onmogelijk om voor alle situaties aan te geven wie voor schade van een stagiair aansprakelijk is of zijn. Hieronder zal ik per partij aangeven wat er op het gebied van aansprakelijkheid is geregeld.

Aansprakelijkheid leerbedrijf

De wettelijke lijn op grond van artikel 7:658, tweede lid, Burgerlijk Wetboek (BW) is dat een werkgever aansprakelijk is voor schade die een werknemer in de uitoefening van zijn werkzaamheden lijdt, tenzij die werkgever aantoont dat hij aan al zijn zorgverplichtingen ten aanzien van de arbeid en de werkplek heeft voldaan óf de schade in belangrijke mate het gevolg is van opzet of bewuste roekeloosheid van de werknemer. Deze aansprakelijkheidsregel geldt ook ten aanzien van personen die de werkgever in de uitoefening van zijn beroep of bedrijf arbeid laat verrichten, maar met wie hij geen arbeidsovereenkomst heeft, zoals stagiairs. Van deze in de wet neergelegde aansprakelijkheidsregel kan niet ten nadele van de werknemer/stagiair worden afgeweken. Ook voor schade die een werknemer of stagiair lijdt door een fout van een collega, is de werkgever in beginsel aansprakelijk. Een bepaling bij sommige leerbedrijven, die bij voorbaat alle aansprakelijkheid uitsluit, is naar onze mening onwettig en daarom zonder rechtskracht. De jurisprudentie over aansprakelijkheid biedt inzicht in vragen over hoe ver de zorgplicht van de werkgever gaat, wat had de werkgever wel of niet kunnen voorkomen, is de schade inderdaad het gevolg van de (tekortschietende) zorg van de werkgever en in hoeverre speelt eigen schuld van de werknemer een rol bij bepaling van de aansprakelijkheid. Als de werkgever niet op grond van art. 7:658 BW aansprakelijk kan worden gesteld, bijvoorbeeld omdat een werknemer schade heeft geleden terwijl de werkgever aan al zijn zorgverplichtingen heeft voldaan, kan in een enkel uitzonderlijk geval artikel 7:611 BW (bepaling over goed werkgeverschap en goed werknemerschap) uitkomst bieden. Ook kan een werknemer in sommige gevallen een vordering instellen op grond van artikel 6:162 BW (bepaling over onrechtmatige daad).

Over het algemeen zijn ondernemingen verzekerd tegen aansprakelijkheid door middel van een Aansprakelijkheidsverzekering bedrijven. In de polisvoorwaarden komt meestal een bepaling voor die regelt dat schade niet vergoed wordt, indien een slachtoffer op basis van een andere verzekering zijn/haar schade vergoed krijgt.

Aansprakelijkheid school

In bepaalde gevallen kan een stagiair naast of in plaats van het leerbedrijf, de school aansprakelijk stellen van waaruit hij/zij de stage loopt. Scholen/schoolbesturen zijn namelijk op grond van artikel 6:170 BW aansprakelijk voor schade, aan een derde (leerling, ook als deze stage loopt) toegebracht, door een fout die een ondergeschikte (bijv. een leerkracht) van die school in de uitoefening van zijn/haar taak heeft gemaakt. Vereist is ten eerste dat de schade is veroorzaakt door een fout – toerekenbare onrechtmatige daad – van de ondergeschikte. Ten tweede moet sprake zijn van ondergeschiktheid en tot slot moet een (functioneel) verband bestaan tussen de opgedragen werkzaamheden en de fout van de ondergeschikte. Te denken valt aan de situatie dat (een leerkracht van) de school aantoonbaar is tekortgeschoten in zijn/haar taak van stagebegeleider, door bijvoorbeeld verstrekking van onjuiste informatie aan het leerbedrijf over de kennis en vaardigheden van de stagiair of een ernstige inschattingsfout bij de bemiddeling van de stagiair naar een leerbedrijf. Scholen zijn over het algemeen tegen aansprakelijkheid verzekerd door middel van een Aansprakelijkheidsverzekering onderwijsinstellingen. Een verzekeraar keert veelal pas uit als de school waar de stagiair op zit geheel of gedeeltelijk aansprakelijk geacht moet worden voor de schade en niet als het leerbedrijf volledig aansprakelijk is. In sommige polissen is de "stageverzekering" beperkt tot stages van bijv. maximaal 15 dagen.

Aansprakelijkheid school en leerbedrijf

Het hangt van de omstandigheden van de concrete schadesituatie af of het leerbedrijf, dan wel de school(leiding), dan wel beiden tezamen aansprakelijk zijn voor de schade die een stagiair lijdt. Als (verzekeraars van) partijen onderling niet tot een oplossing kunnen komen, kan de aansprakelijkheidsvraag aan de rechter worden voorgelegd. Die toetst in de concrete situatie de verantwoordelijkheid van elk van de betrokken partijen (zorgplicht van het leerbedrijf, fout van (een ondergeschikte van) de school(leiding) en eventuele opzet of bewuste roekeloosheid van de stagiair.

Aansprakelijkheid in relatie tot aanspraken op grond van de Wajong

Deze aansprakelijkheidsregels zijn ook van toepassing op stagiairs die een beroep kunnen doen op de Wajong indien zij door een schadeval (wederom) arbeidsongeschikt raken. Op grond van artikel 60 Wajong houdt de rechter bij vaststelling van een schadevergoeding aan een jonggehandicapte, rekening met diens aanspraken op grond van de Wajong. Krachtens artikel 61 Wajong heeft het UWV tot op zekere hoogte een regresrecht op grond van de Wajong.

Aansprakelijkheid en verzekering beleggen bij onderwijsinstellingen

Zoals uit bovenstaande informatie blijkt, zullen leerbedrijven in bepaalde gevallen inderdaad aansprakelijk gesteld (kunnen) worden voor schade die een stagiair oploopt tijdens zijn/haar stage en kunnen bedrijven die aansprakelijkheid niet uitsluiten. Wel zouden onderwijsinstellingen in hun

stagecontracten kunnen bepalen dat zij alle schade die stagiairs lijden, zullen vergoeden (en daarmee dus leerbedrijven vrijwaren), waarbij zij dan wel een verzekering specifiek voor die aansprakelijkheid moeten hebben. Wel moet worden bedacht dat onderwijsinstellingen meestal slechts in beperkte mate invloed hebben op de wijze waarop het leerbedrijf de arbeidsplaats van de stagiair heeft ingericht, de wijze waarop de stagewerkzaamheden zijn georganiseerd en de zorgvuldigheid waarmee in het leerbedrijf toezicht wordt gehouden op de werkzaamheden van de stagiair. In de Aansprakelijkheidsverzekering onderwijsinstellingen zijn stages van leerlingen daarom niet altijd (volledig) meeverzekerd. Leerbedrijven doen er in alle gevallen verstandig aan om een goede aansprakelijkheidsverzekering voor bedrijven af te sluiten.

W-status

Uw verzoek: Elke jongere tot 18 jaar is verplicht zich in te schrijven bij een onderwijsinstelling en onderwijs te volgen. Een onderwijsinstelling is verplicht elke leerling toe te laten en de gelegenheid te bieden onderwijs te volgen en stage te lopen. Anderzijds overtreedt een mbo-instelling de Wet Inburgering wanneer hij een overeenkomst aangaat met een asielzoeker zonder verblijfsstatus. Er is dus sprake van tegenstrijdige wet- en regelgeving. Hoe kan dit opgelost worden?

De aanname dat mbo-instellingen de Wet inburgering overtreden wanneer zij een onderwijsovereenkomst sluiten met een asielzoeker zonder verblijfstatus, is onjuist. In de Wet inburgering is omschreven wie inburgeringsplichtig is. De gemeente roept de inburgeringsplichtige op en stelt vast of er een plicht is. Vervolgens wordt er een traject bepaald. Dit traject wordt afgesloten met een inburgeringsexamen. De gemeente bepaalt welke opleider het traject gaat uitvoeren. Eén van die opleiders kan een roc zijn. De inburgeringsplichtige kan in dat geval deelnemen aan een traject binnen het beroepsonderwijs (duaal traject) of aan een traject binnen de educatie (taaltraject). Een vreemdeling in afwachting van een verblijfsvergunning is volgens de Wet inburgering niet inburgeringsplichtig. Wie in de Wet inburgering inburgeringsplichtig is, is onder andere terug te vinden in de Vreemdelingenwet. Samengevat komt het erop neer dat de Wet Inburgering regelt welke vreemdeling inburgeringsplichtig is, en wordt met deze wet niet geregeld welke vreemdeling voor een opleiding kan worden ingeschreven. Er is derhalve geen sprake van tegenstrijdige wetgeving.

Een asielzoeker verblijft rechtmatig in Nederland gedurende de behandeling van zijn asielverzoek. Hij heeft op dat moment echter nog geen verblijfsvergunning. Of hij een verblijfsstatus krijgt en zo ja, welke, hangt af van de beslissing op zijn verzoek. Gedurende de asielprocedure kan hij zich legitimeren aan de hand van een W-document. Voor deze groep mensen zijn er geen belemmeringen om een mbo-opleiding in Nederland te volgen. Een roc mag, kort gezegd, inschrijven de vreemdeling die hier rechtmatig verblijf houdt (zie artikel 8.1.1 van de Wet educatie en beroepsonderwijs). Iemand die illegaal in Nederland verblijft, heeft geen rechtmatig verblijf. Scholen mogen mensen die illegaal in Nederland verblijven niet inschrijven. Een uitzondering hierop vormen illegale kinderen tot 18 jaar (zie genoemd artikel). Zij gaan dus hier naar school en mogen, ook wanneer zij 18 worden, in principe hun opleiding afmaken. Dit staat echter niet uitzetting of de vertrekplicht in de weg.

OV-jaarkaart

Uw verzoek: Het verstrekken van een OV-jaarkaart aan leerlingen tot 18 jaar die een beroepsopleidende leerweg volgen.

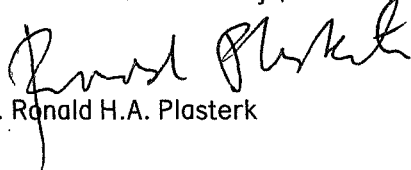
De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart, is zich bewust van de reiskostenproblematiek van een deel van de minderjarige mbo'ers. Zij ontvangt daarover veel brieven van ouders en leerlingen. Op mogelijkheden die zij ziet, zal zij inspelen. Een oplossing kost echter vele miljoenen (60-110 mln per jaar). Dat budget is op dit moment niet beschikbaar.

Bij de invoering van de Wet Tegemoetkoming Onderwijsbijdrage en Schoolkosten in 2001 is ervoor gekozen om € 110 per jaar toe te voegen aan het normbedrag als bijdrage in de reiskosten. Ouders van scholieren met een inkomen tot modaal kunnen de tegemoetkoming krijgen. Voor de meeste ouders is dit kostendekkend. Daarnaast is voor de minderjarige mbo-deelnemers het lesgeld afgeschaft. Overigens krijgen alle jongeren onder de achttien jaar een korting van 34% op abonnementen in het stads- en streekvervoer.

Ik onderschrijf het belang van hoogwaardige stageplaatsen en het belang van goede leerbedrijven. Zeker nu de invoering van het competentiegericht onderwijs dichterbij komt. Ik ga ervan uit voldoende op uw verzoeken te zijn ingegaan en u zo voldoende te hebben geïnformeerd.

Mede namens de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, de staatssecretaris van Financiën, de minister voor Wonen, Wijken en Integratie en de staatssecretaris van Justitie,

de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

dr. Ronald H.A. Plasterk